

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๒๘๖

วันอังคาร ที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายวรชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกิริธรา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายธีรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๖. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปรกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง (ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจันทพันธ์ ทังสุบุตร
๒. นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถ ดวงวิชัย
๒. นางสาววิลาวรรณ ไร่รื่น

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา
ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมการ ๓

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นางกาญจนารัตน์ สิริโรจน์

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้อรอด
๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายพัชโรดม ลิ้มปิยะเสียร
๒. นางสาวจีระ พุ่มพวง
๓. นางสาวสุจิตตา มโหธร

ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๑๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๒๘๕ วันจันทร์ ที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระเรื่องพิจารณา นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยมีหลักการที่จะต้องนำไปบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับอื่นด้วยจำนวน ๒๗ มาตรา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับต้องดำเนินการจัดทำเอกสารสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนั้น ๆ ไปพร้อมกันด้วย เพื่อประโยชน์ในการชี้แจงร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต่อไป

จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ที่คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้แก้ไขปรับปรุงตามความเห็นของที่ประชุมคณะกรรมการ โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่หลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

หลักการ

“ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยไม่มีการแก้ไข

เหตุผล

“โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง รวมทั้งจะต้องมีมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง กรณีจึงสมควรกำหนดวิธีการจัดตั้งพรรคการเมืองและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า หากใช้คำว่า “ให้มีประชาธิปไตยในพรรคการเมือง” จะครอบคลุมถึงความว่า “เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง” หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความว่า “เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง” เป็นหลักการที่นำมาจากบทบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยไม่มีการแก้ไข

ชื่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

“ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ....”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยไม่มีการแก้ไข

คำปรารภ

“โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบคำปรารภของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑

“มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ....”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒

“มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓

“มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการมอบหมายให้คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตรวจสอบว่าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีการออกประกาศหรือคำสั่งที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองหรือไม่ ทั้งนี้ หากคณะรักษาความสงบแห่งชาติมีการออกประกาศหรือคำสั่งเกี่ยวกับพรรคการเมืองไว้จะต้องนำประกาศหรือคำสั่งนั้นมากำหนดไว้ในร่างมาตรานี้ด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๓

มาตรา ๔

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกพรรคการเมือง

“นายทะเบียนสมาชิก” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งนายทะเบียนในพรรคการเมือง

“ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับพรรคการเมือง

“บริจาค” หมายความว่า การให้เงินหรือทรัพย์สินแก่พรรคการเมืองนอกจากค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง และให้หมายความรวมถึงการให้ประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองบรรดาที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ตามที่คณะกรรมการกำหนดด้วย

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า รวมถึง การให้ใช้ทรัพย์สิน การให้บริการ หรือการให้ส่วนลดโดยไม่มีค่าตอบแทนหรือมีค่าตอบแทนที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า และการทำให้หนี้ที่พรรคการเมืองเป็นลูกหนี้เป็นอันระงับสิ้นไปด้วย

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๖

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“จังหวัด” หมายความว่า กรุงเทพมหานครด้วย

“เขตเลือกตั้ง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดเป็นเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือเขตเลือกสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขบทนิยามคำว่า “ประโยชน์อื่นใด” เป็นดังนี้ “ “ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่ารวมถึง การให้ใช้ทรัพย์สิน การให้บริการ หรือการให้ส่วนลดโดยไม่มีค่าตอบแทนหรือมีค่าตอบแทนที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า และการทำให้หนี้ที่พรรคการเมืองเป็นลูกหนี้เป็นอันระงับสิ้นไปด้วย”

นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่ กรรมการ สอบถามว่า การกำหนดบทนิยามความหมายของถ้อยคำต่างๆ ในร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีวิธีการเรียงถ้อยคำอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดบทนิยามความหมายของถ้อยคำต่าง ๆ ในร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใช้หลักการว่าถ้อยคำใดที่มีบทบัญญัติของกฎหมายกล่าวถึงก่อน จะนำถ้อยคำนั้นมากำหนดคำนิยามไว้ในตอนต้นของพระราชบัญญัติหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกพรรคการเมือง

“นายทะเบียนสมาชิก” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งนายทะเบียนในพรรคการเมือง

“ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับพรรคการเมือง

“บริจาค” หมายความว่า การให้เงินหรือทรัพย์สินแก่พรรคการเมืองนอกจากค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง และให้หมายความรวมถึงการให้ประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองบรรดาที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ตามที่คณะกรรมการกำหนดด้วย

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า รวมถึง การให้ใช้ทรัพย์สิน การให้บริการ หรือการให้ส่วนลดโดยไม่มีค่าตอบแทนหรือมีค่าตอบแทนที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า และการทำให้หนี้ที่พรรคการเมืองเป็นลูกหนี้ **เข้าหนี้**หรือระงับสิ้นไปด้วย

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๖

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“จังหวัด” หมายความว่า กรุงเทพมหานครด้วย

“เขตเลือกตั้ง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดเป็นเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือเขตเลือกสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี”

มาตรา ๕

“มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖

“มาตรา ๖ ให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนและมีหน้าที่และอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ ภายใต้การกำกับและควบคุมของคณะกรรมการ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗

“มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาได้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘

“มาตรา ๘ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้มีการแจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือแจ้งให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปให้ถือว่าการประกาศหรือแจ้งในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการหรือนายทะเบียนมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งในเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการหรือนายทะเบียนกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานของคณะกรรมการ สำนักงาน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และผู้ซึ่งต้องปฏิบัติตามประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ร่างมาตรา ๘ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้ ได้นำหลักการมาจากร่างมาตรา ๕ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๘ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้ นำหลักการมาจากร่างมาตรา ๕ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ไม่ได้นำความในร่างมาตรา ๕ วรรคสาม ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งมาบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๘ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้**มีทั้ง**แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

กำหนดให้ประกาศหรือสั่งเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปให้ถือว่าการประกาศหรือสั่งเผยแพร่ ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว” และเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการหรือนายทะเบียนมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งในเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการหรือนายทะเบียนกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งได้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการหรือนายทะเบียนต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานของคณะกรรมการ สภท. ส.ท. ส.ท.ท. ที่ตั้งของ และผู้ซึ่งตั้ง ปฏิบัติตามประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย” สำหรับความในร่างมาตรา ๕ วรรคสามของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่จำเป็นต้องนำมาบัญญัติเป็นวรรคสามของร่างมาตรา ๘ นี้ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองมีประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และมีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินงานด้านธุรการเกี่ยวกับพรรคการเมืองอยู่แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นการอื่น การใดที่กำหนดให้มี แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ยากฎตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือสั่งเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปให้ถือว่าการประกาศหรือสั่งเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการหรือนายทะเบียนมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งในเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการหรือนายทะเบียนกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งได้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการหรือนายทะเบียนต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานของคณะกรรมการ สภท. ส.ท. ส.ท.ท. ที่ตั้งของ และผู้ซึ่งตั้ง ปฏิบัติตามประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย”

หมวด ๑ การจัดตั้งพรรคการเมือง

“หมวด ๑

การจัดตั้งพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๑ การจัดตั้งพรรคการเมือง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙

“มาตรา ๙ บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติทางการเมืองในแนวทางเดียวกัน และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ จำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนอาจร่วมกันดำเนินการเพื่อจัดตั้งพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี

(๓) ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๔) (๑๖) (๑๗) หรือ (๑๘) ของรัฐธรรมนูญ

(๔) อยู่ในระหว่างถูกสั่งห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๕) ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นตามมาตรา ๑๑ หรือผู้แจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นตามมาตรา ๑๘

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องมีทุนประเดิมไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท โดยผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคนต้องร่วมกันจ่ายเงินเพื่อเป็นทุนประเดิมคนละไม่น้อยกว่าหนึ่งพันบาทแต่ไม่เกินคนละสามแสนบาท”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มีบทบัญญัติที่ห้ามบุคคลดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเช่นเดียวกับความในร่างมาตรา ๙ (๔) หรือไม่ ทั้งนี้ บทบัญญัติที่พบส่วนใหญ่เป็นการห้ามบุคคลดำรงตำแหน่งทางการเมืองเสียมากกว่า

นายพัชโรดม ลิมพิชเสีร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองมีบทบัญญัติที่ห้ามบุคคลดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๒๒ ซึ่งบัญญัติในลักษณะให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และห้ามกรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาี่สิบปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

ประธานกรรมการสอบถามว่า บทบัญญัติที่มีผู้แสดงความเห็นหรือตั้งข้อสังเกตในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองอยู่ในร่างมาตราใด

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า นายนิกร จำนง สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้มีหนังสือแสดงความเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองว่า การกำหนดมิให้บุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองถือเป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของบุคคลหรือไม่

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ความคิดเห็นของนายนิกร จำนง สมาชิกสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เป็นการตั้งข้อสังเกตในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ในร่างมาตรา ๒๔ ประกอบร่างมาตรา ๙ (๓) และ (๔) กล่าวคือ ไม่เห็นด้วยที่จะห้าม

บุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและบุคคลที่อยู่ระหว่างถูกสั่งห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เนื่องจากควรเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้อย่างกว้างขวาง

ประธานกรรมการสอบถามว่า บุคคลซึ่งเป็นสมาชิกพรรคการเมืองแล้วอุปสมบทบรรพชาเป็นพระภิกษุ จะถือเป็นเหตุให้ผู้นั้นพ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือไม่ และหากผู้นั้นลาสิกขาเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถกระทำได้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม การไม่มีบทบัญญัติห้ามพระภิกษุเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองจะทำให้พระภิกษุสามารถสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้ ดังนั้น เสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่ง (๒) ของร่างมาตรา ๒๗ เป็นต้นนี้ “(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ เว้นแต่เป็นกรณีที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๖ (๑) ของรัฐธรรมนูญ และเป็นการบวชตามประเพณีนิยม แต่ในระหว่างมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวจะใช้สิทธิในฐานะสมาชิกพรรคมิได้”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า ภิกษุณีถือเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๑) ของร่างรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ภิกษุณีถือเป็นนักบวช จึงมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๑) ของร่างรัฐธรรมนูญ

นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ณ จังหวัดเชียงราย มีผู้เสนอความเห็นว่าควรกำหนดให้พระภิกษุเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้

นางสาวปิ่นทาร์ย์ ศิลป์สาย นิตกรชำนาญการพิเศษ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ชี้แจงว่า บทบัญญัติร่างมาตรา ๙ มีผู้เสนอความเห็น ดังนี้ (๑) ควรกำหนดให้ผู้ริเริ่มก่อการจัดตั้งพรรคการเมืองจำนวนสิบห้าคนสามารถจัดตั้งพรรคการเมืองได้ และ (๒) ควรกำหนดให้ผู้มีอายุสิบแปดปีสามารถเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งพรรคการเมืองได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความมุ่งหมายของคณะกรรมการในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองตามร่างมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) ว่าต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีนั้น เนื่องจากบุคคลที่มีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์เป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะตามกฎหมาย สามารถทำนิติกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ประกอบกับการเป็นผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น ต้องผูกพันตนต่อการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองที่ตนเป็นผู้ร่วมจัดตั้ง และต้องรับโทษหากปรากฏข้อเท็จจริงในระหว่างจัดตั้งพรรคการเมืองว่ามีกรกระทำที่เป็นความผิดต่อกฎหมาย คณะกรรมการจึงกำหนดให้บุคคลที่เป็นผู้ร่วมดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี ส่วนการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีสามารถเป็นสมาชิกได้ เนื่องจากไม่มีผลผูกพันที่ต้องกระทำนิติกรรม หรือร่วมรับผิดใดๆ กับพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ส่วนความมุ่งหมายในการกำหนดจำนวนผู้ริเริ่มจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ของร่างมาตรา ๙ ว่าจะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนนั้น เนื่องจากการจัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกันมาเป็นผู้ผลักดันอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน ในจำนวนที่มากพอสมควรที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ดังนั้น ความเห็นที่มีผู้เสนอแนะว่า ควรกำหนดให้มีผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองจำนวนสิบห้าคนนั้น จึงเป็นจำนวนที่ไม่เหมาะสมและไม่สามารถผลักดันอุดมการณ์ทางการเมืองให้ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของสังคมได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบร่างมาตรา ๙ โดยไม่มีการแก้ไข

๒. แก้ไขร่างมาตรา ๒๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๗ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงตามที่กำหนดในข้อบังคับ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยเหตุ ดังต่อไปนี้

(๑) ลาออก

(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ เว้นแต่เป็นกรณีมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๖ (๑) ของรัฐธรรมนูญ และเป็นการบวชตามประเพณีนิยม แต่ในระหว่างมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวจะใช้สิทธิในฐานะสมาชิกพรรคมิได้

(๓) ไม่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองเป็นเวลาสองปีติดต่อกัน

การลาออกตาม (๑) ให้ถือว่าสมบูรณ์เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อนายทะเบียนสมาชิก เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ สมาชิกผู้นั้นจะส่งสำเนาใบลาออกให้นายทะเบียนทราบด้วยก็ได้”

มาตรา ๑๐

“มาตรา ๑๐ ก่อนยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๙ ต้องประชุมร่วมกันโดยมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคนเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมือง นโยบายของพรรคการเมือง และข้อบังคับ

(๒) เลือกรหัสพรรคการเมือง เทรี่ญญาพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง

(๓) ดำเนินการอื่นอันจำเป็นต่อการจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการกำหนด

ชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองตาม (๑) ต้องไม่มีลักษณะตามมาตรา ๑๔ และต้องไม่ซ้ำ พ้อง หรือคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ หรือภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่จดทะเบียนหรือที่ยื่นขอจดทะเบียนตามมาตรา ๙ อยู่ก่อนแล้ว หรือของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและยังไม่พ้นยี่สิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ หรือของพรรคการเมืองที่มีผู้แจ้งไว้แล้วตามมาตรา ๑๘

การประชุมตามวรรคหนึ่งต้องมีบันทึกการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร และมติของที่ประชุมให้เป็นไปตามเสียงข้างมากของผู้เข้าร่วมประชุม โดยผู้เข้าร่วมประชุมคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนซึ่งต้องทำโดยเปิดเผย และการมอบหมายให้ลงคะแนนแทนกันจะกระทำมิได้

ในกรณีที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๗ ให้ถือว่าการประชุมตามวรรคหนึ่งเป็นการประชุมใหญ่สามัญครั้งที่หนึ่งของพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการสอบถามว่า ความว่า “มติของที่ประชุมให้เป็นไปตามเสียงข้างมากของผู้เข้าร่วมประชุม” ในวรรคสามของร่างมาตรานี้ จะต้องบันทึกคะแนนเสียงในการลงมติไว้ในบันทึกการประชุมด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การบันทึกคะแนนเสียงที่มีมติตาม (๑) (๒) และ (๓) ของร่างมาตรานี้ ให้เป็นดุลพินิจของพรรคการเมืองเป็นผู้กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

- มีกรรมการสอบถามว่า ความว่า “ก่อนยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ผู้ร่วมดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๙ ต้องประชุมร่วมกันโดยมีผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าสองร้อยห้าสิบคน” ในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้ ผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องเข้าร่วมประชุมด้วยตนเองใช่หรือไม่ กรณีมอบอำนาจให้บุคคลอื่นเข้าร่วมประชุมแทนสามารถกระทำได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีการประชุมผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้ (๑) กำหนดชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมือง นโยบายของพรรคการเมือง และข้อบังคับ (๒) เลือกหัวหน้าพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกและกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง และ (๓) ดำเนินการอื่นอันจำเป็นต่อการจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการกำหนด ก่อนการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ผู้ร่วมดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องเข้าร่วมประชุมด้วยตนเอง จะมอบอำนาจให้ผู้อื่นเข้าร่วมประชุมแทนมิได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑

“มาตรา ๑๑ ในการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ให้ผู้ซึ่งได้รับเลือกเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๐ (๒) เป็นผู้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการกำหนด และให้นายทะเบียนออกใบรับคำขอให้แก่ผู้ยื่นคำขอไว้เป็นหลักฐาน

คำขอจดทะเบียน การยื่นคำขอจดทะเบียน และการออกใบรับคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒

“มาตรา ๑๒ คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง

(๒) ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง

(๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง

(๔) ชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวประชาชนและลายมือชื่อของหัวหน้าพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า กรณีการขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองโดยใช้ภาพเครื่องหมายที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น ภาพปราสาทพระวิหาร หรือภาพสวัสดิเกะ เป็นต้น พรรคการเมืองจะสามารถนำภาพเครื่องหมายดังกล่าวมาขอจดทะเบียนเป็นเครื่องหมายของพรรคการเมืองได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง แม้จะปรากฏภาพที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ หรือสัญลักษณ์ของต่างประเทศ เช่น ภาพเทพีเสรีภาพ เป็นต้น ไม่ถือเป็นการต้องห้ามมิให้นำมาเป็นเครื่องหมายของพรรคการเมือง เนื่องจากภาพเครื่องหมายลักษณะดังกล่าวไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย อย่างไรก็ตาม ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่จะถือว่ามีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้เป็นเครื่องหมายของพรรคการเมือง จะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ (๑) เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ (๒) ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (๓) อาจก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างชนในชาติ และ (๔) เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ

นางสาวปิ่นทาร์ย์ ศิลป์สาย นิตกรชำนาญการพิเศษ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรชี้แจงว่า บทบัญญัติร่างมาตรา ๑๒ มีผู้เสนอความเห็นว่าเป็นบทบัญญัติใน (๔) ควรเพิ่มอาชีพของผู้จัดตั้งพรรคการเมืองด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓

“มาตรา ๑๓ เอกสารและหลักฐานที่ต้องยื่นไปพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) ชื่อ ที่อยู่ เลขประจำตัวประชาชน และลายมือชื่อของผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคน

(๒) หลักฐานการชำระเงินทุนประเดิมของผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคน

(๓) ข้อบังคับ

(๔) บันทึกการประชุมตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม ซึ่งผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองรับรองความถูกต้อง

(๕) หนังสือรับแจ้งของนายทะเบียนในกรณีที่มีการแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๘”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๑๑ กำหนดให้บุคคลซึ่งที่ประชุมของผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองได้มีมติเลือกให้เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง เป็นผู้มีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองพร้อมด้วยเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แต่ความใน (๔) ของร่างมาตรานี้ กำหนดให้การรับรองความถูกต้องของเอกสารเป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งอาจไม่ใช่บุคคลซึ่งที่ประชุมของผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองมีมติเลือกเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ ก็ได้ ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๔) เป็นดังนี้ “(๔) บันทึกการประชุมตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม ซึ่งผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งหัวหน้าพรรคการเมืองรับรองความถูกต้อง” และสอบถามว่าบุคคลที่ผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเลือกให้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองจะมีฐานะเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองของพรรคการเมืองนั้น ๆ เมื่อใด

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า บุคคลที่ผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองเลือกให้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองจะมีฐานะเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองเมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากเป็นเช่นนั้นการแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๑๓ (๔) ก็ไม่ถูกต้อง จึงเสนอให้คงความในร่างมาตรา ๑๓ (๔) ไว้ตามเดิม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๔

“มาตรา ๑๔ ข้อบังคับต้อง

(๑) ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ

(๒) ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๓) ไม่มีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างชนในชาติ

(๔) เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๔ ข้อบังคับต้องไม่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ

(๒) ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๓) ไม่มีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างชนในชาติ

(๔) เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๔ ข้อบังคับต้องไม่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และต้องไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ

(๒) ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๓) ไม่มีลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างชนในชาติ

(๔) เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ”

มาตรา ๑๕

“มาตรา ๑๕ ข้อบังคับอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง

(๒) ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง

(๓) คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมือง

(๔) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองซึ่งต้องตั้งอยู่ในราชอาณาจักร

(๕) โครงสร้างการบริหารพรรคการเมือง และตำแหน่งต่าง ๆ ในพรรคการเมือง

(๖) หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกหรือการให้ความเห็นชอบให้ดำรงตำแหน่ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และหน้าที่และอำนาจของหัวหน้าพรรคการเมือง เற்றுญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก กรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้าและกรรมการสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

(๗) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมใหญ่ของสาขาพรรคการเมือง

(๘) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก การรับเข้าเป็นสมาชิก และการพ้นจากการเป็นสมาชิก

(๙) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก ความรับผิดชอบของสมาชิกต่อพรรคการเมือง และความรับผิดชอบต่อพรรคการเมืองต่อสมาชิก

(๑๐) มาตรฐานทางจริยธรรมของกรรมการบริหารพรรคการเมืองและสมาชิก

(๑๑) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกสมาชิกเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ

(๑๒) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองจะส่งรายชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรี และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น

(๑๓) วิธีการบริหารการเงินและทรัพย์สิน และการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผย และให้สมาชิกตรวจสอบได้โดยสะดวก

(๑๔) รายได้ของพรรคการเมือง และอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องเรียกเก็บจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท

(๑๕) การเลิกพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

ข้อบังคับตาม (๖) (๗) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) ต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

การกำหนดข้อบังคับในลักษณะที่เป็นการให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกหรือให้บุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ (๓) กระทำการในลักษณะที่เป็นการควบคุม ครอบงำ ก้าวก้าว แทรกแซง หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม จะกระทำมิได้

พรรคการเมืองอาจกำหนดให้เรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกแบบตลอดชีพตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองพันบาท”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า บทบัญญัติใน (๑๔) วิธีการที่จะทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดข้อบังคับพรรคการเมืองเรื่องรายได้ของพรรคการเมือง และอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องเรียกเก็บจากสมาชิก ควรกระทำในรูปแบบใด

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า วิธีการที่จะทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดข้อบังคับพรรคการเมืองเรื่องรายได้ของพรรคการเมือง และอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องเรียกเก็บจากสมาชิกตามที่บัญญัติใน (๑๔) เช่น การให้สมาชิกเสนอความเห็นว่าจะกำหนดอัตราค่าสมาชิกปีละเท่าใด เป็นต้น

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า คณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เสนอความเห็นเกี่ยวกับประเด็นบทบัญญัติในร่างมาตรา ๑๕ (๔) ว่าจำนวนค่าบำรุง พรรคการเมือง ควรกำหนดให้เรียกเก็บจากสมาชิกในอัตราปีละไม่น้อยกว่าสองร้อยบาท

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในร่างมาตรา ๑๕ เป็นการบัญญัติหลักการในเรื่อง การกำหนดข้อบังคับพรรคการเมือง ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “การพิจารณา เพื่อออกข้อบังคับตาม (๖) (๗) (๘) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) และข้อบังคับตาม (๑๑) และ (๑๒) ต้องทำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมพิจารณาอย่างกว้างขวาง”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในวรรคสองที่แก้ไขเพิ่มเติมอาจตีความได้ว่าการให้สมาชิก มีส่วนร่วมพิจารณาอย่างกว้างขวาง หมายถึงเฉพาะข้อบังคับตาม (๑๑) และ (๑๒) เท่านั้น ไม่รวมถึง ข้อบังคับตาม (๖) (๗) (๘) (๑๐) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕)

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดข้อบังคับพรรคการเมืองตาม (๖) (๗) (๘) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) จะต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการพิจารณา แต่การพิจารณาเนื้อหาของข้อบังคับที่จะ กำหนดใน (๑๑) และ (๑๒) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเสนอชื่อบุคคลที่จะส่งรายชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรี และ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น จะต้องกำหนดให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพิจารณา บทบัญญัติที่จะกำหนดในข้อบังคับด้วย ดังนั้น เพื่อความชัดเจน เสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “การพิจารณาเพื่อออกข้อบังคับตาม (๖) (๗) (๘) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) ต้องให้สมาชิก มีส่วนร่วมพิจารณาอย่างทั่วถึง และข้อบังคับตาม (๑๑) และ (๑๒) ต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการ คัดเลือกอย่างกว้างขวาง”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า บทบัญญัติในวรรคสองที่แก้ไขเพิ่มเติม ในการพิจารณาออก ข้อบังคับพรรคการเมืองตาม (๖) (๗) (๘) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้สมาชิก พรรคการเมืองมีส่วนร่วมในกระบวนการร่างข้อบังคับ ส่วนความใน (๑๑) และ (๑๒) เป็นบทบัญญัติ ที่กำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองได้มีส่วนร่วมในกระบวนการคัดเลือกบุคคล

ประธานกรรมการกล่าวว่า กระบวนการออกข้อบังคับตาม (๖) (๗) (๘) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาอย่างทั่วถึง ส่วนการพิจารณาข้อบังคับตาม (๑๑) และ (๑๒) จะต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งอย่างกว้างขวางด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า บทบัญญัติใน (๑๒) วิธีการให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี แบ่งเป็น สองขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่หนึ่งการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองมีมติว่าจะเสนอให้ สภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีไม่เกินสามรายชื่อ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนปิดการรับสมัครเลือกตั้ง และขั้นตอนที่สองกรณีไม่มีพรรคการเมืองใด มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ และไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้เพียงพรรคเดียวแต่จะต้องร่วมกับพรรคการเมืองอื่นในการจัดตั้ง รัฐบาล วิธีการลงมติเลือกบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีจะต้องนำรายชื่อบุคคลที่ พรรคการเมืองเสนอมาร่วมกันเพื่อพิจารณาระหว่างพรรคการเมืองที่ร่วมจัดตั้งรัฐบาลว่าจะเสนอชื่อบุคคลใด เป็นนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ บทบัญญัติใน (๑๒) รองรับกระบวนการทั้งสองขั้นตอนดังกล่าวหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติใน (๑๒) รองรับเฉพาะกระบวนการมีมติเลือกบุคคล ซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีในสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น ยังขาดกระบวนการคัดเลือกบุคคล ซึ่งพรรคการเมืองมีมติว่าจะเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

ไม่เกินสามรายชื่อต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนปิดการรับสมัครเลือกตั้งตามมาตรา ๘๘ ของร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งควรบัญญัติไว้ใน (๑๑) ของร่างมาตราชี้ ดั่งนั้น เสนอแก้ไขความใน (๑๑) เป็นดังนี้ “(๑๑) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกสมาชิกเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ และการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองเห็นสมควรจะเสนอให้ได้รับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญ”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า บทบัญญัติในวรรคสองที่แก้ไขเพิ่มเติมในการพิจารณากำหนดข้อบังคับตาม (๑๑) และ (๑๒) ควรกำหนดให้พรรคการเมืองกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างเคร่งครัด

- การกำหนดข้อบังคับตาม (๑๑) และ (๑๒) จะต้องให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเสนอชื่อบุคคลที่จะส่งรายชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรีและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น จะต้องกำหนดให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นเพียงสัญลักษณ์เท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองในการกำหนดข้อบังคับตามร่างมาตรา ๑๕ แบ่งออกเป็นสองขั้นตอนคือ ขั้นตอนหนึ่งการจัดทำข้อบังคับพรรคการเมืองจะต้องกำหนดกระบวนการให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในกระบวนการจัดทำข้อบังคับพรรคการเมือง ส่วนขั้นตอนที่สองข้อบังคับตาม (๑๑) และ (๑๒) จะต้องกำหนดในข้อบังคับว่าให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเสนอชื่อบุคคลที่จะส่งรายชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรี และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น จะต้องกำหนดให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เพื่อความชัดเจนในกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองตามร่างมาตราชี้ ควรบัญญัติไว้ใน (๑๑) และ (๑๒) ให้ชัดเจนว่าต้องกำหนดให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการเสนอชื่อบุคคลที่จะส่งรายชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรี และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นอย่างแท้จริงด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความใน (๑๑) เป็นดังนี้ “(๑๑) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกสมาชิกเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ และการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองเห็นสมควรจะเสนอให้ได้รับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกอย่างกว้างขวาง” และแก้ไขความใน (๑๒) เป็นดังนี้ “(๑๒) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองจะส่งรายชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรี และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ซึ่งต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกอย่างกว้างขวาง”

- มีกรรมการสอบถามว่า บทบัญญัติใน (๑๑) และ (๑๒) ที่แก้ไขเพิ่มเติม หากกำหนดให้พรรคการเมืองเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดข้อบังคับ จะเหมาะสมหรือไม่

- ความว่า “การคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองจะส่งรายชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบเป็นนายกรัฐมนตรี” ใน (๑๒) ที่แก้ไขเพิ่มเติม หมายถึงการลงมติเลือกนายกรัฐมนตรีในสภาผู้แทนราษฎรใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “เปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดข้อบังคับ” มีความหมายแคบกว่าคำว่า “การกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วม” อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติใน (๑๑) และ

(๑๒) ที่แก้ไขเพิ่มเติมจะเป็นการบังคับให้พรรคการเมืองจะต้องดำเนินการให้สมาชิกมีส่วนร่วมตามที่กำหนดใน (๑๑) และ (๑๒) โดยต้องกำหนดในข้อบังคับให้สมาชิกพรรคการเมืองได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วยส่วนความว่า “นายกรัฐมนตรี” ใน (๑๒) ที่แก้ไขเพิ่มเติมอาจตีความได้ว่าเป็นขั้นตอนการเลือกบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีในสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑๒) เป็นดังนี้ “(๑๒) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองเสนอชื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ซึ่งต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกอย่างกว้างขวาง”

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า ควรเพิ่มเติมผู้ที่อยู่ในระหว่างถูกสั่งห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ตามความในร่างมาตรา ๙ (๔) ไว้ในวรรคสามด้วยหรือไม่

- มีกรรมการสอบถามว่า การแสดงความเห็นผ่านทางโทรศัพท์ของผู้ที่มีได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเข้ามาในที่ประชุมพรรคการเมืองเข้าลักษณะต้องห้ามตามความในร่างมาตรานี้หรือไม่

ประธานกรรมการสอบถามว่า ร่างมาตราใดในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ที่ห้ามมิให้ผู้ที่มีใช้สมาชิกพรรคการเมืองกระทำการในลักษณะที่เป็นการควบคุม ครอบงำ ก้าวก่าย แทรกแซง หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๒๘/๑ กำหนดไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมือง กระทำการในลักษณะที่เป็นการควบคุม ครอบงำ ก้าวก่าย แทรกแซง หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๒๘/๑ เป็นการกำหนดห้ามไว้ในลักษณะเป็นการทั่วไป ส่วนร่างมาตรานี้เป็นการบังคับให้ต้องกำหนดไว้ในข้อบังคับของพรรคการเมือง และเพื่อให้ความในวรรคสามมีความเหมาะสมและครอบคลุมมากยิ่งขึ้นจึงเสนอแก้ไขความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “การกำหนดข้อบังคับในลักษณะที่เป็นการให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกหรือให้บุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕ (๓) กระทำการในลักษณะที่เป็นการควบคุม ครอบงำ ก้าวก่าย แทรกแซง หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม จะกระทำมิได้”

- มีกรรมการสอบถามว่า การกำหนดบังคับให้พรรคการเมืองต้องให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพิจารณาข้อบังคับพรรคการเมืองอย่างแท้จริง เพื่อให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมมากขึ้นในการกำหนดข้อบังคับพรรคการเมืองจะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การพิจารณาข้อบังคับพรรคการเมืองต้องกระทำในที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองอยู่แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๕ ข้อบังคับอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและชื่อย่อของพรรคการเมือง

(๒) ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง

(๓) คำประกาศอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมือง

(๔) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองซึ่งต้องตั้งอยู่ในราชอาณาจักร

(๕) โครงสร้างการบริหารพรรคการเมือง และตำแหน่งต่าง ๆ ในพรรคการเมือง

(๖) หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกหรือการให้ความเห็นชอบให้ดำรงตำแหน่ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และหน้าที่และอำนาจของหัวหน้าพรรคการเมือง เจริญญิพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก กรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หัวหน้า และกรรมการสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

(๗) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมใหญ่ของสาขาพรรคการเมือง

(๘) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก การรับเข้าเป็นสมาชิก และการพ้นจากการเป็นสมาชิก

(๙) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก ความรับผิดชอบของสมาชิกต่อพรรคการเมือง และความรับผิดชอบต่อพรรคการเมืองต่อสมาชิก

(๑๐) มาตรฐานทางจริยธรรมของกรรมการบริหารพรรคการเมืองและสมาชิก

(๑๑) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกสมาชิกเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อและการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองเห็นสมควรจะเสนอให้ ได้รับการพิจารณาแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๘๘ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกอย่างกว้างขวาง

(๑๒) หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลซึ่งพรรคการเมืองเสนอส่งรายชื่อให้สภาผู้แทนราษฎร พิจารณาให้ดำรงตำแหน่งเป็น รองนายกรัฐมนตรี และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ซึ่งต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกอย่างกว้างขวาง

(๑๓) วิธีการบริหารการเงินและทรัพย์สิน และการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผย และให้สมาชิกตรวจสอบได้โดยสะดวก

(๑๔) รายได้ของพรรคการเมือง และอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องเรียกเก็บจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท

(๑๕) การเลิกพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด

การพิจารณาเพื่อออกข้อบังคับตาม (๖) (๗) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕) ต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมพิจารณาอย่างทั่วถึง และข้อบังคับตาม (๑๑) และ (๑๒) ต้องกำหนดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการคัดเลือกอย่างกว้างขวาง

การกำหนดข้อบังคับในลักษณะที่เป็นการให้บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สมาชิกหรือให้บุคคลซึ่งมิใช่สมาชิก ดำรงตำแหน่งมาตรา ๘ (๓) กระทำการในลักษณะที่เป็นการควบคุม ครอบงำ ก้าวก่ายแทรกแซง หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม จะกระทำมิได้

พรรคการเมืองอาจกำหนดให้เรียกเก็บค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกแบบตลอดชีพตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองพันบาท”

มาตรา ๑๖

“มาตรา ๑๖ หัวหน้าพรรคการเมือง เจริญญิพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิก และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมืองต้องเป็นสมาชิกและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ มีวาระการดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดในข้อบังคับแต่ต้องไม่เกินคราวละสี่ปี”

ประเด็นการพิจารณา

นายธีรชัย ณ นคร กรรมการ สอบถามว่า ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของหัวหน้าพรรคการเมือง เจริญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกและกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของหัวหน้าพรรคการเมือง เจริญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกและกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมืองจะเริ่มต้นตั้งแต่วันที่มีการประชุมตามร่างมาตรา ๑๐ หรือวันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเลือกตั้งรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองก็ได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของแต่ละพรรคการเมืองและสอบถามว่าคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกพรรคการเมืองกำหนดไว้ในร่างมาตราใด

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกพรรคการเมืองกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๒๔

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๙ ใช้บังคับกับสมาชิกพรรคการเมืองทุกคนอยู่แล้ว ยกเว้นเรื่องอายุของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมือง เจริญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกและกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง จึงเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๖ หัวหน้าพรรคการเมือง เจริญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกและกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมืองต้องเป็นสมาชิก และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของมาตรา ๙ ที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีและมีวาระการดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดในข้อบังคับแต่ต้องไม่เกินคราวละสี่ปี”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๖ หัวหน้าพรรคการเมือง เจริญญิกพรรคการเมือง นายทะเบียนสมาชิกและกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมืองต้องเป็นสมาชิก และต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของมาตรา ๙ ที่มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีและมีวาระการดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดในข้อบังคับแต่ต้องไม่เกินคราวละสี่ปี”

มาตรา ๑๗

“มาตรา ๑๗ ในกรณีที่คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารและหลักฐานที่ยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและให้ประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

หากนายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเห็นว่าคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองหรือเอกสารหรือหลักฐานที่ยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองในเรื่องใดไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๖ ให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนแจ้งมติของคณะกรรมการให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ

ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการตามวรรคสองต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ได้ยื่นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับนั้นและให้แจ้งมติของคณะกรรมการให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ ในกรณีนี้ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้นเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขหรือยังไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสันนิษฐานว่าเป็นพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ร่างมาตรานี้ยังมีประเด็นที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณา คือ ควรกำหนดให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามวรรคสองโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยความในมาตรา ๒๑๐ ของร่างรัฐธรรมนูญ แม้จะกำหนดเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญไว้ แต่ไม่ได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในเรื่องนี้ไว้โดยตรง และความใน (๓) ของมาตรา ๒๑๐ ของร่างรัฐธรรมนูญ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจอื่นตามที่ร่างรัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น ไม่ได้กำหนดให้มีหน้าที่และอำนาจตามที่กฎหมายอื่นกำหนดไว้ด้วย ในประเด็นนี้ฝ่ายเลขาธิการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามความในวรรคสองนั้น ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองจึงมีสิทธิยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ตามมาตรา ๒๑๓ ของร่างรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความในมาตรา ๒๑๓ ของร่างรัฐธรรมนูญ กำหนดไว้อย่างไร

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ความในมาตรา ๒๑๓ ของร่างรัฐธรรมนูญ กำหนดไว้ว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” ทั้งนี้ อาจเกิดข้อถกเถียงในทางวิชาการว่ากรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นเข้าลักษณะเป็นการกระทำตามที่กำหนดในมาตรา ๒๑๓ ของร่างรัฐธรรมนูญหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามความในร่างมาตรานี้ จะเข้าลักษณะปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระตามความในมาตรา ๒๑๐ (๒) ของร่างรัฐธรรมนูญ ประกอบกับกรณีที่ต้องยุบพรรคการเมืองก็ต้องมีการร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้พิจารณา กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามร่างมาตรานี้ จึงควรกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้พิจารณาเช่นเดียวกัน และเพื่อความในวรรคสองมีความสมบูรณ์และเหมาะสมมากยิ่งขึ้นจึงเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “หากนายทะเบียนโดยชอบเห็นชอบของคณะกรรมการเห็นว่าการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองหรือเอกสารหรือหลักฐานที่ยื่นพร้อมคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองในเรื่องใดไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียน

โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนแจ้งมติของคณะกรรมการให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ”

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เมื่อมีผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองจะมีหน้าที่ในการตรวจสอบเบื้องต้นว่าข้อบังคับพรรคการเมืองที่ยื่นมาพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๔ และร่างมาตรา ๑๕ หรือไม่อย่างไร หากข้อบังคับพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๔ นายทะเบียนพรรคการเมืองย่อมเห็นปรากฏชัดแล้วตั้งแต่ขณะทำการตรวจสอบ กรณีตามความในวรรคสี่จึงไม่น่าจะเกิดขึ้นในทางปฏิบัติ

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจเป็นไปได้ว่าในการตรวจสอบข้อบังคับพรรคการเมืองของนายทะเบียนพรรคการเมืองเกิดการพิจารณาโดยผิดพลาดว่าข้อบังคับพรรคการเมืองที่ยื่นมาพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๔ และร่างมาตรา ๑๕ ครบถ้วนถูกต้องแล้วทั้งที่ยังไม่ถูกต้องครบถ้วน

- มีกรรมการสอบถามว่า การกำหนดให้พรรคการเมืองสันสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามความในวรรคสี่นั้น เป็นการสันสภาพทันทีโดยผลของกฎหมาย หรือต้องยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้สันสภาพความเป็นพรรคการเมืองก่อน

ประธานกรรมการกล่าวว่า พรรคการเมืองดังกล่าวนี้จะสันสภาพความเป็นพรรคการเมืองโดยผลของกฎหมายในทันที

- มีกรรมการสอบถามว่า หลังจากที่นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ต่อมาหากนายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบพบว่าข้อบังคับของพรรคการเมืองดังกล่าวไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๔ และร่างมาตรา ๑๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองนำข้อบังคับกลับไปแก้ไขให้ถูกต้อง

- มีกรรมการสอบถามว่า การกำหนดให้แจ้งผู้ขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องตามร่างมาตรา ๑๔ หรือร่างมาตรา ๑๕ ได้โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง หรือการกำหนดให้แจ้งให้แก้ไขข้อบังคับได้หลังจากที่มีการรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ทั้งที่ควรตรวจสอบพบตั้งแต่ที่มีการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง อาจทำให้เกิดการกลั่นแกล้งกันได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อข้อบังคับพรรคการเมืองไม่ถูกต้องตามร่างมาตรา ๑๔ และร่างมาตรา ๑๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองสามารถแจ้งให้ดำเนินการแก้ไขได้จนกว่าจะมีการแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วน ทั้งนี้ บางกรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองอาจตรวจสอบไม่พบในขณะที่ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองก็ได้ เพราะลักษณะตามความในร่างมาตรา ๑๔ มีลักษณะเป็นนามธรรมส่วนรายการตามความในร่างมาตรา ๑๕ ก็มีจำนวนมาก

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากมีการตรวจสอบโดยละเอียดหรือมีการตรวจสอบโดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็จะตรวจสอบพบตั้งแต่ที่มีการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

- ควรกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ว่าให้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามความในร่างมาตรานี้ไว้ด้วย และควรกำหนดไว้ในหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญด้วยว่าศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น เพื่อให้เชื่อมโยงกับความในร่างมาตรานี้ที่กำหนดให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสี่นั้นควรกำหนดให้มีสิทธิโต้แย้งคัดค้านได้ด้วย เพราะมีผลทำให้พรรคการเมืองสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง จึงเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๗ ในกรณีที่คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารและหลักฐานที่ยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและให้ประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

หากนายทะเบียนโดยที่ตนเห็นว่าคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง หรือเอกสารหรือหลักฐานที่ยื่นพร้อมคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองในเรื่องใดไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณา และมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนแจ้งมติของคณะกรรมการให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ

ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองที่ได้ปรากฏในภายหลังว่าข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ได้ยื่นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับนั้นและให้แจ้งมติของคณะกรรมการให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ ในการนี้ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้นเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วหากไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ได้ยื่นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ให้นายทะเบียนหรือคณะกรรมการที่พิจารณามติให้เพิกถอนข้อบังคับนั้นและให้แจ้งมติของคณะกรรมการให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ ในกรณีที่ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่พิจารณามติให้เพิกถอนข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้นเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองหรือหัวหน้าพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการตามวรรคสองหรือวรรคสามต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๗ ในกรณีที่คำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารและหลักฐานที่ยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและให้ประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

หากนายทะเบียนโดยขอสงวนความเห็นขอขงพรรคการเมืองเห็นว่าคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองหรือเอกสารหรือหลักฐานที่ยื่นพร้อมกับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองในเรื่องใดไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๖ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีหนังสือแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนแจ้งมติของคณะกรรมการให้ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ

ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งมีสิทธิยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองขอสงวนความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ได้ยื่นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับนั้นและให้แจ้งมติของคณะกรรมการให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ ในกรณีนี้ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องดำเนินการแก้ไขข้อบังคับให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้นเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วหากไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ได้ยื่นไม่เข้าข่ายมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ ให้นายทะเบียนขอสงวนความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญให้เพิกถอนข้อบังคับนั้นและให้แจ้งมติขอสงวนความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตกข้อบังคับหรือครบถ้วนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้นเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่เข้าข่ายหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสุดสภาพพรรคการเมือง พรรคการเมืองผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองหรือหัวหน้าพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านมติของคณะกรรมการตามวรรคสองหรือวรรคสามต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งมติของคณะกรรมการ”

มาตรา ๑๘

“มาตรา ๑๘ บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ จำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน จะยื่นคำขอแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนไว้ก่อนแล้วดำเนินการรวบรวมผู้จัดตั้งพรรคการเมืองให้ได้ครบจำนวนตามมาตรา ๙ ก็ได้ แต่ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้ง ถ้ามิได้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้ง

พรรคการเมืองภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและมีมติเพิกถอนการรับแจ้ง และให้นายทะเบียนแจ้งมติของคณะกรรมการให้ผู้แจ้งทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ ในกรณีเช่นนี้ ให้นำมาตรา ๑๗ วรรคสาม มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

คำขอแจ้ง การยื่นคำขอแจ้ง และการรับแจ้ง ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ คำขอแจ้งนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วยชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง และคำประกาศอุดมการณ์ของพรรคการเมืองที่จะจัดตั้ง

ชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่แจ้งตามวรรคสองต้องไม่มีลักษณะตามมาตรา ๑๔ และต้องไม่ซ้ำ พ้อง หรือคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่มีผู้แจ้งตามวรรคหนึ่งไว้แล้วหรือของพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งไว้แล้วหรือที่ยื่นขอจดทะเบียนตามมาตรา ๙ อยู่ก่อนแล้ว”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า กำหนดเวลาตามความในวรรคหนึ่งกำหนดไว้ชัดเจนแล้ว เมื่อไม่มีการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในเวลาดังกล่าว ก็ควรเพิกถอนการรับแจ้งทันทีโดยไม่ต้องกำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติเพิกถอนการรับแจ้งอีก

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- มีกรรมการสอบถามว่า กรณีดังกล่าวผู้ยื่นคำขอแจ้งจะฟ้องร้องต่อศาลปกครองกลางได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ยื่นคำขอแจ้งจะฟ้องร้องต่อศาลปกครองกลางไม่ได้เพราะมีการกำหนดห้ามไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า การกำหนดให้กรณีที่มีได้มีการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง เป็นการทิ้งคำขอในลักษณะเดียวกับการทิ้งฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งจะเหมาะสมหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า กรณีที่ไม่มีการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในเวลาที่กำหนดไว้ ควรกำหนดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเพิกถอนคำขอแจ้งทันทีและรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบเท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรกำหนดให้คำขอแจ้งนั้นสิ้นผลไปทันทีโดยไม่ต้องมีการแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบอีก จึงเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ จำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน จะยื่นคำขอแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนไว้ก่อนแล้วดำเนินการรวบรวมผู้จัดตั้งพรรคการเมืองให้ได้ครบจำนวนตามมาตรา ๙ ก็ได้ แต่ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้ง ถ้ามิได้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้**นายทะเบียนขอสงวนคดีและพิจารณาคดีเพื่อพิจารณาคดีและมีมติเพิกถอนการรับแจ้งและให้นายทะเบียนแจ้งมติของคดีและพิจารณาคดีให้ผู้แจ้งทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คดีและพิจารณาคดีมีมติ ในกรณีที่เช่นนี้ ให้นำมาตรา ๑๗ วรรคสาม มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม**คำขอนั้นเป็นอันสิ้นผล”

นายอัษฎกร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ควรตัดคำว่า “และคำประกาศอุดมการณ์ของพรรคการเมืองที่จะจัดตั้ง” ในวรรคสองออก เพื่อให้สอดคล้องกับความในร่างมาตรา ๑๓

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “คำขอแจ้ง การยื่นคำขอแจ้ง และการรับแจ้ง ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ คำขอแจ้งนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วยชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง **และตัวอักษรตอของพรรคการเมือง** พรรคการเมืองที่**สมัครตั้ง**”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๘ บุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙ จำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน จะยื่นคำขอแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนไว้ก่อนแล้วดำเนินการรวบรวมผู้จัดตั้งพรรคการเมืองให้ได้ครบจำนวนตามมาตรา ๙ ก็ได้ แต่ต้องยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้ง ถ้ามิได้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองภายในระยะเวลาดังกล่าว **ให้นำบทบัญญัติของวรรคสองของวรรคสามเพื่อพิทักษ์บทและสิทธิพิเศษของพรรคการเมือง และให้นำบทบัญญัติของวรรคสองของวรรคสามให้ผู้นับตั้งพรรคการเมืองในเขตเลือกตั้งที่ตนสมัครตั้งพรรคการเมือง ในกรณีที่ตนนี้ให้นำมาตรา ๑๗ วรรคสาม มาใช้บังคับด้วยโดยชอบด้วยคำขอนั้นเป็นอันสิ้นสุด**

คำขอแจ้ง การยื่นคำขอแจ้ง และการรับแจ้ง ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ คำขอแจ้งนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วยชื่อ ชื่อย่อ ภาพเครื่องหมายของพรรคการเมือง **และตัวอักษรตอของพรรคการเมือง** พรรคการเมืองที่**สมัครตั้ง**

ชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่แจ้งตามวรรคสองต้องไม่มีลักษณะตามมาตรา ๑๔ และต้องไม่ซ้ำ พ้อง หรือคล้ายคลึงกับชื่อ ชื่อย่อ และภาพเครื่องหมายของพรรคการเมืองที่มีผู้แจ้งตามวรรคหนึ่งไว้แล้วหรือของพรรคการเมืองที่จดทะเบียนจัดตั้งไว้แล้วหรือที่ยื่นขอจดทะเบียนตามมาตรา ๙ อยู่ก่อนแล้ว”

มาตรา ๑๙

“มาตรา ๑๙ หากนายทะเบียนเห็นว่ากรแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘ ให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้แจ้งทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขหรือยังแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนให้นายทะเบียนรายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและมีมติไม่รับแจ้งและให้นายทะเบียนแจ้งมติของคณะกรรมการให้ผู้แจ้งทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการมีมติ ในกรณีเช่นนั้น ให้นำความในมาตรา ๑๗ วรรคสาม มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในร่างมาตรานี้ไม่ควรกำหนดขั้นตอนให้มีความซับซ้อนและยุ่งยากมากเกินไป หากไม่มีการแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ก็ควรไม่รับแจ้งทันทีโดยไม่ต้องรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาและมีมติอีก

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรานี้เกี่ยวข้องกับดุลพินิจของนายทะเบียนพรรคการเมืองในการแจ้งให้แก้ไขด้วย จึงต้องกำหนดให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองมีสิทธิโต้แย้งคัดค้านได้ด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กรณีที่ไม่มีการแก้ไขจนพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ ควรกำหนดให้ไม่รับแจ้งในทันที ส่วนกรณีที่มีการแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งว่าแก้ไขไม่ถูกต้องครบถ้วนนั้น ควรกำหนดให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองมีสิทธิโต้แย้งคัดค้านได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรเพิ่มระยะเวลาในการแก้ไขเพื่อให้ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองมีเวลาในการแก้ไขมากขึ้นด้วย จึงเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตราชี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙ หากนายทะเบียนเห็นว่าการแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘ ให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้แจ้งทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในสองสัปดาห์นับนับแต่วันที่ได้รับการยื่นคำขอนั้นเวลาที่นายทะเบียนกำหนดหรือที่ขยายได้ เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขหรือยื่นแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนยื่นขอขงรทษณะพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยไม่รับแจ้งและให้พ้นจากขงรทษณะพรรคการเมืองให้พ้นสำรทษภทษในเร็ดวันนับนับแต่วันที่ตนขงรทษณะพรรคการเมืองมีมติ ในทษณะนั้นให้พ้นจากขงรทษภทษ ๑๙ สรรตสทง ทงใช้ขงรทษภทษโดยขงรทษให้คำขอนั้นเป็นอันล้นผล”

- มีกรรมการสอบถามว่า ความในร่างมาตราชี้จะกำหนดในลักษณะใดเพื่อให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งให้แก้ไขข้อบกพร่องทั้งหมดเพียงครั้งเดียว

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ความในร่างมาตราชี้เป็นเพียงการแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองเท่านั้น ซึ่งโดยหลักการแล้วคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ควรกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ทำให้เกิดความยุ่งยากมากเกินไป

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙ หากนายทะเบียนเห็นว่าการแจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘ ให้มีหนังสือแจ้งให้ผู้แจ้งทราบพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อแก้ไขให้แล้วเสร็จภายในสองสัปดาห์นับนับแต่วันที่ได้รับการยื่นคำขอนั้นเวลาที่นายทะเบียนกำหนดหรือที่ขยายได้ เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วไม่มีการแก้ไขหรือยื่นแก้ไขไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้นายทะเบียนยื่นขอขงรทษณะพรรคการเมืองเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยไม่รับแจ้งและให้พ้นจากขงรทษณะพรรคการเมืองให้พ้นสำรทษภทษในเร็ดวันนับนับแต่วันที่ตนขงรทษณะพรรคการเมืองมีมติ ในทษณะนั้นให้พ้นจากขงรทษภทษ ๑๙ สรรตสทง ทงใช้ขงรทษภทษโดยขงรทษให้คำขอนั้นเป็นอันล้นผล”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพุธ ที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๒๕ นาฬิกา

นายณพนธ์ ชุติจันทร์
นิติกรปฏิบัติการ
นายรัฐภูมิ คำศรี
นิติกรชำนาญการพิเศษ
นายเฉลิมศักดิ์ ใจธานี
วิทยากรชำนาญการ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมมาธิการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์